

oda tarihinden...

Elektrik Mühendisliği Dergisi 1976 Temmuz 235 sayısında çıkan "Eğitim nedir?, Eğitim içinde üretim" başlıklı yazıyı aynen yayımlıyoruz. Oda tarihinden kuşesinde yer almasını düşündüğümüz bu yazı içeriği bakımından güncelliğini (Türkiye gerçeğinde) hala korumakta olup eğitimin kabaca tanımını yapmaktadır.

Eğitim sorununa gittikçe yoğunlaşan miktarda ağırlık verilmesi gereğine inandığımız için, bu düzlemde tartışma açılmasını, geliştirilmesini ve somutlaştırılmasını siz okuyucularımızdan da bekliyoruz.

EĞİTİM NEDİR? EĞİTİM İÇİNDE ÜRETİM

1976 Sayı 235 Cilt 20

EĞİTİM, AMACI v* ÜRETİM İÇİNDEKİ YERİ

Geri kalmış bir ülke olan Türkiye'nin gelişme çabaları sürerken, belirli çevrelerce son yıllara kadar gözden uzak tutulabilen bir sorun, eğitim sorunu, bilimsel bir biçimde ele alınmaya başlanıyor. Eğitimi amaç olarak değil, araç olarak ele alan kişiler "eğitim nedir?" sorusunu inceliyorlar.

Eğitim sorununa ilişkin etkenlerin çokluğu nedeni ile eğitim nedir sorusuna verilen yanıtlar değişik olmaktadır. Eğitim "bir üst yapı kurumu" olarak tanımlanması, olgun ve yetişmiş kuşakların, toplumun değer yargılarını, toplumsal bilinç formlarını genç kuşaklara aktarma, benimsetme işlevini yapmasından ileri geliyor. Ancak eğitim, değer yargıları sistemi demek değil. Doğanın bir parçası, uzantısı olan toplum, durmaksızın, kesintisiz olarak değişiyor. Bu değişim olağan sonucu gereği, eğitim de değişime uğruyor. Toplumsal değişimin devindirici etkeni ise üretici güçler. Maddî kaynak ve değerlerin üretimi için toprak, araç, makine, ham madde gibi üretim araçları gerekir. Üretim araçları kendi başlarına insanların gereksinmelerini karşılayamaz, maddî değer üretmezler. Bu iş için üretim araçlarını kullanan insanlara, kısaca irisan emeğine gerek vardır. İnsan emeğinin maddî değer yaratabilmesi için ise insanın belirli bir üretim deneyine, iş ve çalışma alışkanlıklarına, bilgi ve becerilerine sahip olması zorunludur. Böylece, üretim araçları denilince insanın emeği, üretim deneyleri, iş ve çalışma alışkanlıkları, bilgi ve becerilerinin tümünü birden anlıyoruz.

Üretici güçleri oluşturan ve üretim araçlarını kullanan "insanın deneyleri, iş ve çalışma alışkanlıkları, bilgi ve becerileri" derken, aslında bütün kapsamı ile sözkonusu olan, olanca çarpıcılığı ile vurgulanan, "eğitim'dir. Çünkü eğitim, kişiye kazandırılan bilgi, beceri ve alışkanlıklarla, gene kişide bir davranış değişikliği yapmaktan başka bir şey değildir. Bu davranış değişikliği, onun doğal ve toplumsal çevresini değiştirme amacına yöneliktir. İşte bu anlamda eğitim, toplumsal ve ekonomik alt yapının temel öğelerinden biridir. Öyleyse eğitim, aynı zamanda bir alt yapı kurumudur ve bu nedenle ikili bir karaktere sahiptir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ - 368/369

Eğitimin amacı doğa ve toplumsal çevre üzerinde bireyin ve toplumun egemenliğinin ve demetim gücünün artırılmasıdır. Bu ise eğitimin kuramsal olmayan yapıda üretim içinde örgütlenmesi demektir. Bu nitelikte bir eğitim, bir yandan üretim güçlerini geliştirmeyi sağlarken, diğer yandan da eski üretim ilişkilerini ve toplumsal bilinç formlarını değiştirmeli, dolayısı ile bir politik potansiyele ve tercihe dayanmalıdır. Böylece gelişen üretici güçler, yani üretim araçtan, üretim deneyi iş ve çalışma alışkanlıkları, bilgi ve becerilerle işlevsel olan insanlar sistemden çıkarken, üretim araçları üzerindeki kullanma hakları, maddî varlıkların ve üretimin dağılımı, sınıfların yerleri ve toplumdaki rolleri de bu politik tercihe göre şekillenecektir.

Geleneksel yapısı ile bugünkü orta öğretim, hem varlık bulduğu kapitalist-emperyalist toplumlarda işlerliğini ve geçerliliğini yitirmiş, hem de az gelişmiş ülkelerde toplumsal verimliliğe katkı veremediği gibi, eğitim giderlerini gereksiz yere arttırmış ve bu toplumlarda taşınması güç bir ek eğitim kurumu haline dönüşmüşlerdir. Bu eğitim sistemi içinde "mesleki teknik eğitim kurumları" da yüksek giderlerle çağdaş teknolojinin çok gerisinde kalarak toplumsal üretkenliğe katkı veremez duruma gelmişlerdir.

Tüm bu nedenlerle, ülkemizde "üretim içinde örgütlenmiş bir eğitim sistemi" toplumsal verimlilik ve üretkenlik açısından tek seçenек durumuna gelmiş bulunmaktadır. Ancak eğitim sisteminde böylesine bir girişimin gerçekleştirilmesinin ön koşulunun emekçi kesimlere dayanan ilerici bir iktidarın iş başına gelmesi olduğu unutulmamalıdır. Sınıfsal farklılaşma ve bilinçlenmenin hız aldığı günümüzde iktidarlar, bir avuç ancak küçümsenmeyecek bir örgüt gücüne sahip kapitalist-emperyalistler ve onların işbirlikçileri ile tüm değerlerin yaratıcısı emekçi kesimlerce belirlenmektedir. Bundan böyle az gelişmiş ülkelerde siyasal iktidarlar emekçi sınıf ve kitlelere dayanmadıkça, bağımsız ve demokratik bir toplumun ve üretkenliği arttıracak bir güç kaynağı olacak "üretim içinde örgütlenmiş" eğitim sisteminin gerçekleştirilme şansı yoktur.